

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Občiansky a humanisticky zameraná politika vnútorného trhu“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 143/04)

Spravodajca: **Jorge Pegado LIZ**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 20. januára 2011 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Občiansky a humanisticky zameraná politika vnútorného trhu“.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. februára 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 478. plenárnom zasadnutí 22. a 23. februára 2012 (schôdza z 22. februára 2012) prijal 118 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

„Argumenty v prospech Európy sa stále vyvíjajú. Konceptia Európy by sa mala prispôbiť vývoju politickej a hospodárskej situácie.“

(José Manuel Barroso, denník Expresso, 19. novembra 2011)

1. Úvod

1.1 Uplynulo 20 rokov odo dňa, keď mal byť podľa Jacquesa Delorsa dokončený veľký európsky vnútorný trh, bez bariér a akýchkoľvek prekážok, a nastal vhodný čas, aby sa organizovaná občianska spoločnosť zastúpená v EHSV zaujímala o to, čo sa dosiahlo a kam sa smeruje.

1.2 Ak však v súčasnosti uvažujeme o vnútornom trhu, musíme prehodnotiť model európskeho projektu ako celku. Má zmysel, aby sme si kládli otázku, či Európa, tak ako si ju niektorí idealizujeme, ako sa ju v priebehu týchto šesťdesiatich rokov toľkí usilovne snažili vybudovať a iní si zaumienili, že ju postupne zničia, bude ešte aj v roku 2050 vzorom slobody, sprievodcom kultúry, obrancom mieru a bratstva medzi národmi a poslom rovnosti medzi ľuďmi vo svete bez diskriminácie a prekážok, ako sa vo svojom dobre štruktúrovanom prejave na Humboldtovej univerzite pýtal člen Komisie Michel Barnier.

1.3 O to viac, že v súčasnej obzvlášť zložitej situácii Európu zaťažuje pretrvávajúca systémová a nielen cyklická kríza, ktorá nezasiahla len hospodárstvo a financie, ale aj sociálne a kultúrne hodnoty, a z ktorej väčšina zainteresovaných strán zastúpených v EHSV nevidí jednoznačné východisko.

1.4 Postihla nás kríza pracovných miest. Situácia je taká, že Európa už nedokáže zaručiť pracovné miesta pre svojich občanov. Jediná cesta z tejto krízovej situácie vedie cez dosiahnutie rastu a hlavným nástrojom, ako takýto rast dosiahnuť, musí byť úplné dokončenie vnútorného trhu.

1.5 **Organizovaná občianska spoločnosť sa** preto oprávnené **zamýšľa** nad tým, či je súčasný inštitucionálny model EÚ, ktorý vznikol na základe Lisabonskej zmluvy, schopný riešiť krízu; **pochybuje** o tom, že súčasný hospodársky a finančný model je schopný účinne a adekvátnej autoregulácie a rozpačito vníma absenciu koherentných a účinných regulačných opatrení,

ako aj prijímanie izolovaných a protichodných rozhodnutí jednotlivými stranami; **kladie si otázku**, ako možno vzhľadom na neustále krachy na burzách a s nimi súvisiace negatívne sociálne a hospodárske dôsledky dosiahnuť účinnejšiu a prísnejšiu kontrolu finančného systému; **obáva sa**, že závažné príznaky krízy a akútna hrozba celosvetovej recesie smerujú k pádu európskeho modelu v jeho súčasnej podobe. Občianska spoločnosť preto vyzýva svojich súčasných vedúcich predstaviteľov, aby ukázali, že majú ambície a víziu do budúcnosti potrebné na obnovu európskeho hospodárskeho a sociálneho modelu, ktorý bude rešpektovať hodnoty a zásady vyplývajúce zo zmluvy.

1.6 Bolo preto veľmi pozitívne, že zároveň s vypracovaním tohto stanoviska aj poradný výbor Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO) považoval za potrebné vypracovať stanovisko k rovnakej téme a že na spoločnom stretnutí v Osle ⁽¹⁾ bolo možné porovnať postoje oboch strán.

2. Vnútorný trh: jeho podstata a dôvody vzniku

2.1 Myšlienka spoločného trhu sa objavila už v pôvodnom texte ako **spôsob** dosiahnutia harmonického rozvoja hospodárskej činnosti, neustáleho a vyrovnaného hospodárskeho rozmachu, vyššieho stupňa stability, rýchleho zvyšovania životnej úrovne a užších vzťahov medzi jednotlivými štátmi (článok 2). **Vnútorný trh nebol už od začiatku koncipovaný ako izolovaná politika alebo len ako zóna voľného obchodu, akou je EZVO, ale skôr ako súčasť všeobecnej stratégie.**

2.2 Bolo teda načrtnuté smerovanie rozvoja neskoršej politiky vnútorného trhu, ktorú niektorí oprávnené považujú za skvost európskej politiky. Jej postupné zavádzanie sa malo završiť po prechodnom období dvanástich rokov (článok 8), najviac 15 rokov po nadobudnutí účinnosti zmluvy.

⁽¹⁾ Pozri spoločné závery poradného výboru EZVO a SMJT: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>.

2.3 Napriek plánovaným nástrojom na jej realizáciu sa ideálom z roku 1957 postavila politická, sociálna a hospodárska realita a musíme konštatovať, že po 15 rokoch sa ešte ani zďaleka nedosiahli výsledky, ktoré by viedli k skutočnému vytvoreniu „spoločného trhu“.

2.4 Biela kniha o dokončení vnútorného trhu z roku 1985 stanovila presné ciele, aby sa táto úloha dosiahla do roku 1992. Zároveň sa považovali za potrebné zmeny a doplnenia Rímskej zmluvy, ktoré by umožnili dosiahnuť politické ciele stanovené bielou knihou. Na základe toho vznikol Jednotný európsky akt⁽²⁾, ktorý sa čiastočne zmieňuje o vnútornom trhu, zavádza dôležité zmeny, z ktorých treba vyzdvihnúť:

- a) **pravidlo kvalifikovanej väčšiny** namiesto jednomyselného schvaľovania na prijatie opatrení týkajúcich sa aproximácie právnych predpisov s cieľom dokončenia vnútorného trhu (článok 8a a článok 100a);
- b) prvá zmienka o **vysokéj úrovni ochrany**, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti zdravia, bezpečnosti a ochrany spotrebiteľov (článok 100a ods. 3);
- c) všeobecné prijatie **zásady vzájomného uznávania** na základe dobre známeho prípadu Súdneho dvora „Cassis de Dijon“ (článok 100b);
- d) jasná výzva k **hospodárskej a sociálnej súdržnosti** ako hlavnému cieľu, ktorý treba zohľadniť pri dokončení vnútorného trhu (článok 130a a b).

2.5 Avšak až v roku 1992 Maastrichtskou zmluvou, na základe ktorej vznikla Európska únia⁽³⁾, získali nové ustanovenia týkajúce sa dokončenia vnútorného trhu konzistentnejšiu podobu. V tej dobe už bolo jasné, že plán dokončenia vnútorného trhu v roku 1992 zďaleka nebude splnený⁽⁴⁾.

2.6 Naopak, preukázalo sa posilnenie legislatívnych a nelegislatívnych prekážok vo väčšine členských štátov, čo spolu s liberálnou a zhovievavou politikou Komisie prispelo k stagnácii procesu dokončenia vnútorného trhu v niektorých obzvlášť významných oblastiach, najmä pokiaľ ide o služby.

2.7 Mnohé iniciatívy prijaté v rámci dokončenia vnútorného trhu však vyústili **len do hromadenia izolovaných a takmer nekoordinovaných opatrení zameraných na harmonizáciu právnych predpisov, ktoré boli vzdialené od ucelenej politiky**. Členské štáty často odporovali národnými politikami, ktoré obmedzovali voľnú hospodársku súťaž, prideliť nelegálnu štátnu pomoc, zavádzali nové kvantitatívne alebo podobné obmedzenia a systematicky odmietali pokrok v hlavných oblastiach, ako je priemyselná integrácia, dane alebo hospodárske riadenie.

2.8 Dokonca aj zdanlivo úspešne zrealizované iniciatívy, ako je prijatie schengenských pravidiel, zavedenie eura, nedávne prenesenie priestoru spravodlivosti a slobody na úroveň Spoločenstva a začlenenie Charty základných práv Európskej únie do konečnej verzie Lisabonskej zmluvy, ktoré boli pozitívne prijaté, mali nielen obmedzenú účinnosť vzhľadom na to, že niektoré členské štáty ich neprijali alebo vyslovili voči nim námietky, ale aj obmedzený, niekedy dokonca znemožnený dosah a uplatňovanie a nespriaznené iné nevyhnutné doplňujúce opatrenia (ako napríklad skutočná európska finančná politika). Dôsledkom je, že **Európa nie je schopná čeliť súčasnej kríze**, ktorá ju dovedla až na pokraj existencie, ako povedal Jacques Delors 18. augusta 2011 v rozhovore pre denníky Le Soir a Le Temps.

2.9 EHSV už dávno upozorňoval na potrebu jasnej zmeny modelu, ktorý by uprednostnil kvalitu dokončenia vnútorného trhu, dôsledne by prihliadal na konkrétne záujmy a základné práva občanov vo všeobecnosti, a konkrétne spotrebiteľov a pracovníkov, a v ktorom by mali sociálne aspekty rovnakú váhu ako hospodárske, a to s humanistickou víziou, v protiklade s doterajším čisto ekonomickým prístupom zodpovedným za obmedzenia, zdržanlivosť, pochybnosti a nedôveru⁽⁵⁾.

2.10 Keď súčasný predseda Komisie na začiatku svojho druhého funkčného obdobia predstavil svoju novú víziu pre vnútorný trh 21. storočia⁽⁶⁾, a to v nadväznosti na oznámenie na tému „Agenda občanov – výsledky pre Európu“⁽⁷⁾, zdalo sa, že Komisia bude presadzovať zmenu základného smerovania svojej politickej orientácie na oblasť vnútorného trhu v záujme občanov a spotrebiteľov. Komisia už vnútorný trh nepovažovala za izolovanú politiku, ale skôr za súčasť globálnej stratégie, ktorá predznamenávala budúcu stratégiu Európa 2020 a za hlavné ciele v oblasti vnútorného trhu označila zlepšenie dôvery spotrebiteľov, podporu hospodárskej integrácie a sociálnej súdržnosti a rozvoj spoločnosti založenej na poznatkoch v trvalo udržateľnej Európe v globalizovanom svete. Hlavným nástrojom tohto nového prístupu bola čoraz lepšia právna regulácia v ozdravenom a zjednodušenom legislatívnom prostredí⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Ú. v. ES L 169, 29.6.1987.

⁽³⁾ Ú. v. ES C 191, 29.7.1992, zmluva považovaná za napodobeninu projektu Spinelli ako pokus o dosiahnutie dohody medzi federalistami a ich odporcami.

⁽⁴⁾ Oznámenie komisie na tému „Fungovanie vnútorného trhu Spoločenstva po roku 1992 – dosledovanie Sutherlandovej správy“ (SEC(92) 2277 z 2.12.1992) a stanovisko EHSV (Ú. v. ES C 201, 26.7.1993, s. 59), ktorého závery sú aktuálne ešte aj dnes a zasluhujú si pozorné preskúmanie.

⁽⁵⁾ Okrem iného pozri dôležité stanoviská EHSV: Ú. v. ES C 39, 12.2.1996, s. 70; Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 22; Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 1; Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 8; Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 68 a informačná správa „Vplyv Lisabonskej zmluvy na fungovanie jednotného trhu“.

⁽⁶⁾ Oznámenie „Jednotný trh pre občanov“, COM(2007) 60 final z 21.2.2007.

⁽⁷⁾ COM(2006) 211 final z 10.5. 2006.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 15.

2.11 Na posilnenie tejto novej orientácie zadala Komisia bývalému členovi Komisie Máriovi Montimu⁽⁹⁾ vypracovanie významnej štúdie, ktorá bola prezentovaná v roku 2010. V rovnakom čase aj Rada požiadala skupinu pre reflexiu zloženú z významných osobností pod vedením bývalého španielskeho premiéra Felipe Gonzaleza, do ktorej sa zapojil aj Mario Monti, aby vypracovala správu o výhľade pre Európu do roku 2030⁽¹⁰⁾. Európsky parlament tiež predložil v máji 2010 Grechovu správu, ktorá bola základom uznesenia z 20. mája na tému jednotný trh pre spotrebiteľov a občanov⁽¹¹⁾.

2.12 Všetky tieto dôležité dokumenty v podstate upozorňujú na potrebu zásadnej zmeny modelu definovania a implementácie politiky týkajúcej sa dokončenia vnútorného trhu, pričom súčasný model považujú za prekonaný a poukazujú na to, že napriek významnému pokroku v niektorých oblastiach sú dosiahnuté výsledky vo viacerých aspektoch pre Európu čeliacu nečakaným výzvam a pochmúrnym vyhladávkam vo všeobecnosti málo známe, nedostatočné a vyvolávajú sklamanie.

2.13 Tieto pripomienky a závery sú však podrobne zdokumentované v pravidelných hodnotiacich tabuľkách týkajúcich sa vnútorného trhu⁽¹²⁾, podrobných pravidelných analýzach Eurobarometra o názoroch a skúsenostiach občanov a podnikov v súvislosti s vnútorným trhom v členských štátoch, rovnakých hodnotiacich tabuľkách o spotrebiteľoch na vnútornom trhu⁽¹³⁾, ako aj vo výročných správach Komisie o uplatňovaní práva EÚ vo všeobecnosti⁽¹⁴⁾, a konkrétne právnych predpisov EÚ v oblasti spotrebiteľského práva⁽¹⁵⁾, ktoré, ak sú správne interpretované, riadne zanalyzované a kriticky zhodnotené, v plnej miere potvrdzujú obavy a pochybnosti vyjadrené v spomenutých dokumentoch.

2.14 Keď sa však od Komisie očakával skutočný obrat politickej orientácie na jednotný trh, ktorý by zohľadnil všetky tieto závery a v rámci súčasnej finančnej krízy by uplatnil naozaj novú a odlišnú víziu jednotného trhu do 21. storočia, a ktorý by zodpovedal očakávaniam vyplývajúcim z celého radu vyhlásení najvyšších politických predstaviteľov, došlo k určitému sklamaniu, pretože dokument na tému „Pre vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo“ napriek mnohým úspechom, ktoré sa cenia, len vymenúva 50 izolovaných opatrení bez stanovenej strategickej línie⁽¹⁶⁾ a jeho slabé miesta a nedostatky boli dobre opísané v uznesení EP zo 6. apríla 2011⁽¹⁷⁾.

⁽⁹⁾ Nová stratégia pre jednotný trh v službách európskeho hospodárstva a spoločnosti.

⁽¹⁰⁾ Projekt pre Európu do roku 2030 – výzvy a príležitosti, tiež uverejnená v máji 2010.

⁽¹¹⁾ Uznesenie EP A7-0132/2010.

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final z 21.3.2011.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final z 4.3.2011; tento dokument v značnej miere potvrdila aj správa Eurobarometra na tému „E Communications Household Survey“ (Prieskum v domácnostiach o elektronickej komunikácii) z júla 2011.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final z 1.10.2010.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 100.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 47.

⁽¹⁷⁾ Dok. A7-0072/2011 na základe správy Komisie IMCO na tému „Jednotný trh pre Európanov“ (2010/2278 (INI). PE 456.691v02-00 z 24.3.2011), spravodajca: Correia de Campos.

2.15 Tieto nedostatky sa nepodarilo prekonať ani nedávnym oznámením Komisie o súbore dvanástich hybných síl, pričom nie je úplne jasné, aký je hlavný motív politickej orientácie dokončenia vnútorného trhu, ktorý bol základom pre taktický výber práve týchto dvanástich takzvaných hybných síl a nie akýchkoľvek iných nástrojov, napríklad tých, ktoré samotný EHSV uviedol vo svojom stanovisku⁽¹⁸⁾.

2.16 Zdá sa, že viaceré nedávne verejné vystúpenia, najmä predsedu Komisie a člena Komisie Barniera, ako aj program Komisie, ktorý bol medzitým predložený⁽¹⁹⁾, potvrdzujú úsilie o dosiahnutie skutočnej zmeny modelu pri dokončovaní vnútorného trhu v budúcnosti. V tomto zmysle bolo vydané aj vyhlásenie z Krakova⁽²⁰⁾ a vyhlásenie Notre Europe, európskeho výboru skupiny odborníkov.

3. Nový model dokončenia vnútorného trhu

3.1 Treba znovu poukázať na skutočnosť, že v rámci politik EÚ, ako to vyplýva zo základných zásad uvedených v Lisabonskej zmluve, **nie je dokončenie vnútorného trhu cieľom ako takým, ale prostriedkom či nástrojom** na dosiahnutie celého radu politických cieľov v rôznych oblastiach⁽²¹⁾.

3.2 Treba tiež zdôrazniť, že tieto ciele majú **zároveň a v rovnakej miere hospodársky, sociálny a environmentálny charakter** a že ich hlavným cieľom je blahobyt ľudí a podpora hodnôt ľudskej dôstojnosti, rovnosti, slobody, solidarity, demokracie, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv (článok 2 a článok 3 ZEÚ⁽²²⁾).

3.3 Práve na základe týchto zásad, hodnôt a cieľov treba pristupovať k opatreniam na dokončenie vnútorného trhu, ktorých ciele sú dnes z právneho hľadiska omnoho obsiahlejšie ako v roku 1957.

3.4 Vnútorný trh, ktorý bol na počiatku jasne ponímaný ako hospodársky pilier Európy federálneho charakteru, treba dnes prehodnotiť vzhľadom na vývoj za posledných 30 rokov a na súčasnú realitu. Pravdou je, že súčasné okolnosti spôsobujú, že vnútorný trh sa čoraz viac mení na obyčajnú zónu voľného obchodu, akou bola jeho predchodkyňa EZVO, pričom jeho ponímanie do budúcnosti sa mení a už nie je chápaný ako prirodzený výsledok nadnárodného politického projektu, ale ako **spoločný menovateľ národných záujmov európskych štátov**.

3.5 Preto treba znovu dôrazne potvrdiť myšlienku, že vnútorný trh by mal slúžiť ako **prostriedok na spájanie**

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final z 15.11.2011.

⁽²⁰⁾ V nadväznosti na uskutočnenie Fóra o jednotnom trhu 3. a 4. októbra 2011, ktoré vítame.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 93, 27.4.2007, s. 25.

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 1.

týchto národných záujmov do plne integrovaného inštitucionálneho systému hospodárskeho a finančného riadenia a jeho model treba čo najskôr nanovo definovať a zrealizovať.

3.6 Preto si v prvom rade treba reálne uvedomiť **obmedzenia samotného vnútorného trhu** a nesnažiť sa viesť ho niekam, kam sa nemôže ani nesmie dostať, a nasilu zavádzať často nepotrebné a neopodstatnené opatrenia, ktoré len komplikujú fungovanie podnikov, najmä malých a stredných podnikov⁽²³⁾, medzi ktoré sa počítajú aj slobodné povolania, alebo opatrenia úplnej harmonizácie, ktoré sa preukážu ako neopodstatnené, pretože ich prevážia hodnoty iného druhu, napr. zabezpečenie kvality, ako napríklad v prípade určitých oblastí práv a ochrany spotrebiteľov. V európskej politike vnútorného trhu by popri aspektoch harmonizácie opäť mali zohrávať kľúčovú úlohu zásada a krédo „sila v rozmanitosti“.

3.7 Nevyhnutne bude treba rozhodným spôsobom a bez ústupkov pokračovať v **programe „lepšej právnej regulácie“**, do ktorého sa EHSV vždy aktívne zapájal⁽²⁴⁾, a to s cieľom nielen produkovať technicky zrozumiteľnejšie texty a odstrániť byrokratické, zbytočné a škodlivé postupy, ale najmä zaujať **proaktívny prístup k vytváraniu právnych predpisov a k administratívnym postupom** s účinným zapojením občianskej spoločnosti a príslušných hospodárskych subjektov do všetkých štádií ich navrhovania a definovania, pričom bude treba prikladať väčší význam **hodnoteniam vplyvu „ex ante“**, v opodstatnených prípadoch **namiesto smernice** systematickejšie využívať formu **nariadenia** ako nástroja na zjednotenie právnych predpisov, a odvážiť sa vyskúšať nové nástroje, ktoré sú vhodnejšie ako súčasná škála právnych predpisov, ako napríklad **voliteľné režimy**, za predpokladu, že sú riadne odôvodnené⁽²⁵⁾. Takáto odvaha sa musí nájsť aj na úplné zrieknutie sa iniciatív Spoločenstva, ktoré sú neúčinné alebo nie sú prínosom.

3.8 Rovnako dôležité je **preskúmať, zjednodušiť a kodifikovať *acquis communautaire* a administratívne formality**⁽²⁶⁾, a odstrániť všetko, čo je zbytočné, nepotrebné, kontraproduktívne alebo dokonca škodlivé⁽²⁷⁾. Treba si však dať pozor, aby sa pri nekoordinovanom postupe neodstránili základné aspekty právnej regulácie nevyhnutnej pre relevantné oblasti.

⁽²³⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 51.

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 39; Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007, s. 21; Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 107.

⁽²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 52; Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 26; Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 26.

⁽²⁶⁾ Preberáme usmernenie, ktoré samotná Komisia uviedla vo svojom oznámení na tému „Aktualizácia a zjednodušenie *acquis communautaire*“ (COM(2003) 71 final z 11.2.2003), ktoré EHSV jasne potvrdil (Ú. v. EÚ C 112, 30.4.2004, s. 4) a na ktoré Komisia zjavne zabudla.

⁽²⁷⁾ Pozri stanoviská Ú. v. ES C 14, 16.1.2001, s. 1; Ú. v. ES C 125, 27.5.2002, s. 105; Ú. v. EÚ C 133, 6.6.2003, s. 5; Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 18; Ú. v. EÚ C 10, 15.1.2008, s. 8.

3.9 **Heslom by malo byť: regulovať, ale neobmedzovať.** Dôležitá je preto nielen inovatívnosť a tvorivosť, ale treba tiež prevziať návrhy z prvej správy nezávislých expertov o zjednodušení právnych predpisov a administratívnych postupov, z ktorých väčšina nebola zohľadnená a ktoré sú stále aktuálne, a požadovať ich účinné uplatnenie⁽²⁸⁾.

3.10 Dôležitú úlohu zohráva **normalizácia alebo štandardizácia** podľa vzoru nového prístupu uplatňovaného nielen produkty ale aj na služby⁽²⁹⁾. Aj tu by sa však mala uskutočniť presná analýza potreby, efektívnosti a účinkov prijatých opatrení tak, aby pri normalizácii služieb bolo diferencovanie medzi službami pre vnútorný trh účelné.

3.11 Potrebné bude tiež oživiť a rozšíriť **informačný systém o vnútornom trhu (IMI)**, zväčšiť rozsah a rozšíriť fungovanie administratívnej spolupráce v súlade s návrhmi a odporúčaniami, ktoré EHSV predložil pri viacerých príležitostiach⁽³⁰⁾, a rovnakým spôsobom prehodnotiť sieť SOLVIT a vytvoriť jej nový rámec a vhodné prostriedky.

3.12 Dôležité bude tiež prehodnotiť **hlavné zásady budovania vnútorného trhu**, a to najmä zásady vzájomného uznávania⁽³¹⁾, subsidiarity⁽³²⁾, proporcionality⁽³³⁾ a zásadu obozretnosti, ktorá je v súčasnosti obmedzená len na špecifické oblasti, ako je potravinová bezpečnosť, ale v budúcnosti by sa mala stať všeobecnou zásadou. Tieto zásady treba tiež nanovo vymedziť a určiť nové spôsoby ich uplatňovania, ktoré budú viac zodpovedať skutočným záujmom občanov.

3.13 Treba **rozumne stanoviť priority**. Nejde však o to, aby sa viac či menej náhodne vybralo niekoľko symbolických opatrení, ale aby sa postupovalo v súlade s jednoznačne definovanými kritériami jasnej politickej orientácie, ktorá ešte nebola pre Európu definovaná a pre ktorú budú **hlavnou prioritou ľudia**.

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final z 21.6.1995.

⁽²⁹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 1, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 69 a Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 35.

⁽³⁰⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 14, ako aj ostatné spomenuté predchádzajúce stanoviská.

⁽³¹⁾ V nadväznosti najmä na správy komisie o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania, ktoré iniciovalo oznámenie Komisie zo 16.6.1999 (COM(99) 299 final), ale od ktorých sa neskôr upustilo. Pozri stanovisko Ú. v. ES C 116, 20.4.2001, s. 14.

⁽³²⁾ Vraciame sa k Molitorovej správe, aby sme jej odobrili stigmú „jeden krok vpred a dva vzad“, ktorou bola kritizovaná (pozri Alexis Feral, „Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?“, Rev. du Marché Unique Européen, I, 1998, s. 95) za nevhodný spôsob, akým ju Komisia uplatňovala, pričom ju zmeníme na skutočnú „výzvu zmeny“, o akej sníval Jacques Delors.

⁽³³⁾ Pri tomto úsilí treba zohľadniť viaceré stanoviská EHSV o každoročných správach Komisie v súlade s článkom 9 protokolu týkajúceho sa uplatňovania zásad subsidiarity a proporcionality.

3.14 Medzi týmito prioritami by mal mať osobitnú pozíciu **sektor služieb vo všeobecnosti**⁽³⁴⁾ a **konkrétne sektor maloobchodných finančných služieb**⁽³⁵⁾, v ktorom je deficit dokončovania vnútorného trhu výraznejší, ale ktorý musí byť zároveň inovatívnejší, a to nielen pokiaľ ide o opatrenia, ale aj o potrebné nástroje. EHSV predovšetkým žiada Európsku komisiu, aby monitorovala uplatňovanie smernice o službách a pravidelne a otvorene o ňom informovala, keďže je to zatiaľ jediný právny predpis, ktorý zabezpečuje otvorenie cezhraničného obchodu v oblasti služieb.

3.15 Osobitnú pozornosť treba venovať praktickej realizácii **vnútorného trhu cezhraničného elektronického obchodu** vzhľadom na sociálno-ekonomické výhody, ktoré prináša európskym spotrebiteľom vo všeobecnosti a konkrétne obyvateľom v menej dostupných oblastiach a zdravotne postihnutým osobám, ako aj podnikom EÚ, najmä malým a stredným podnikom, a to tým, že môže účinne vyriešiť celý rad problémov a otázok, ktoré už boli v plnej miere identifikované avšak bez toho, aby sa dodnes vytvorili nástroje a mechanizmy nevyhnutné na získanie dôvery a zaručenie ochrany spotrebiteľov a vytvorenie priaznivého prostredia pre podniky a profesionálov⁽³⁶⁾.

3.16 Ide najmä o otázky týkajúce sa fragmentácie trhu, nezrovnalostí medzi príslušnými normami, neistoty, pokiaľ ide o súkromie a dôvernosť údajov, bezpečnosti transakcií, právnej ochrany v prípade konfliktov, existencie nelegálnych on-line služieb, pirátstva a počítačovej kriminality, ktoré si vyžadujú prierezový prístup zo strany jednotlivých generálnych riaditeľstiev Komisie, ktorý by viedol k definovaniu **koherentného právneho rámca pre skutočný jednotný digitálny trh**.

3.17 Dodatočné úsilie treba vyvinúť v oblasti **účinného uplatňovania právnych predpisov EÚ**, v ktorej EÚ bohužiaľ nedosiahla presvedčivé výsledky. Jediné to zaručí dodržiavanie práva a účinnosť právnej regulácie⁽³⁷⁾ a nemožno ho obmedziť len na administratívnu spoluprácu⁽³⁸⁾. Pre európskych občanov v tejto súvislosti nadobúda veľký význam jednoznačné

a bezodkladné zakotvenie **práva na kolektívnu žalobu na európskej úrovni**, ako poslednej možnosti, ako zabezpečiť zodpovednosť za neplnenie právnych noriem EÚ, a tým zaručiť ich dobrovoľné dodržiavanie⁽³⁹⁾.

3.18 Najdôležitejšie však bude definovať **parametre jednotného trhu, ktorý bude mať v strede záujmu človeka a občana**. Touto úlohou by nemala byť poverená akákoľvek skupina odborníkov, ktorí sú viac či menej informovaní, ale skôr by sa malo vychádzať z príspevkov občanov, občianskej spoločnosti, vypočuť si ich obavy a požiadavky, ale aj ich sklamanie a rozčarovanie.

3.19 Treba veľmi rýchlo konať, nie však nekoordinovane alebo čisto impulzívne, a EHSV preto navrhuje, aby sa pri príležitosti uplynutia 20 rokov od roku 1992 poskytol **čas na reflexiu**. Ako svoj príspevok by EHSV chcel uviesť niekoľko parametrov, ktoré v rámci tejto reflexie považuje za nevyhnutné.

3.19.1 Reflexia by sa mala zamerať aj na to, že politika vnútorného trhu musí byť jasne v súlade so základnými zásadami a hlavnými cieľmi vyplývajúcimi z **Charty základných práv Európskej únie**, najmä pokiaľ ide o práva uvedené v Hlave IV a Hlave V, ktoré majú osobitný vplyv na sociálny rozmer a práva spotrebiteľov⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 Treba sa zamyslieť aj nad spôsobom **prepojenia sektorových politík do spoločného strategického cieľa**, ktorý bude spájať hospodársku, priemyselnú, obchodnú, dopravnú, energetickú, environmentálnu, spotrebiteľskú politiku a politiku v oblasti hospodárskej súťaže do jedného všeobecného právneho rámca, ktorý **podporí integráciu a posilní dôveru sociálnych partnerov a partnerov v rámci spoločnosti** (spotrebiteľia, rodiny, pracovníci, podniky, mimovládne organizácie atď.). To by znamenalo prehodnotenie a oživenie stratégie Európa 2020.

3.19.3 Zamyslieť sa treba aj nad spôsobom posilnenia a zaručenia **slobody pohybu a mobility občanov** vo všeobecnosti a konkrétne pracovníkov, a to zamestnancov alebo v slobodných povolaniach, profesorov a študentov, s cieľom zaručiť, aby boli za každých okolností a bez diskriminácie dodržiavané ich sociálne práva (sociálne zabezpečenie, právna ochrana, úrazové a zdravotné poistenie, dôchodky atď.) a preskúmať systém uznávania odbornej kvalifikácie a diplomov. Pritom musia byť pravidlom vysoké požiadavky na kvalitu, pokiaľ ide o bezpečnosť a zdravie spotrebiteľov v EÚ.

⁽³⁴⁾ Pozri stanoviská Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s. 113; Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007, s. 14; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 109.

⁽³⁵⁾ Pozri stanoviská Ú. v. ES C 56, 24.2.1997, s. 76; Ú. v. ES C 95, 30.3.1998, s. 72; Ú. v. ES C 209, 22.7.1999, s. 35; Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 1; Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004, s. 12; Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s. 126; Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 113; Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 134; Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 26; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 51; Ú. v. EÚ C 115, 16.5.2006, s. 61; Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 84; Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 18; Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 22; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 62; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 66; Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 30; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 133.

⁽³⁶⁾ Napriek oznámeniu Komisie z 22.10.2009 o cezhraničnom elektronickom obchode medzi podnikmi a spotrebiteľmi v EÚ (COM(2009) 557 final).

⁽³⁷⁾ Pozri stanoviská Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 67; Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 95.

⁽³⁸⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 103.

⁽³⁹⁾ EHSV je oprávnené považovaný za obhajcu kolektívnych žalôb, pričom tejto problematike venoval niekoľko stanovísk, z ktorých vyzdvihujeme tieto: Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 1; Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, s. 1; Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008, s. 1; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 40; Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 97.

⁽⁴⁰⁾ Pri tejto príležitosti treba vziať do úvahy a vyvodit' dôsledky z konštatovaní správy Komisie o dosiahnutom pokroku na ceste k skutočnému občianstvu EÚ v rokoch 2007 - 2010 (COM(2010)602 final z 27.10.2010), a tiež zo správy o občianstve EÚ za rok 2010 - Odstránenie prekážok vykonávania práv občanov EÚ (COM(2010) 603 final z 27.10.2010).

3.19.4 S cieľom podporovať sociálne začlenenie a zamestnanosť sa reflexia musí zaoberať aj **účinným otvorením trhov práce** všetkým európskym občanom, pričom sa po starostlivom preskúmaní odstráni obmedzenia a neodôvodnená diskriminácia.

3.19.5 Zamyslieť sa treba najmä nad vymedzením **vhodného právneho rámca pre podniky sociálneho hospodárstva vo všeobecnosti** a konkrétne pre nadácie, vzájomné spoločnosti a európske združenia, ktorý mal byť už dávno hotový.

3.19.6 Rovnako naliehavo sa treba zaoberať vymedzením **jasného právneho rámca pre služby všeobecného záujmu**

a najmä pre sociálne služby a zároveň definovať kritériá kvality základných verejných služieb a objasniť príslušné režimy verejného obstarávania, hospodárskej súťaže a štátnej pomoci ⁽⁴¹⁾.

3.20 Treba tiež zosúladiť prostriedky a úsilie zamerané na dosiahnutie **účinnnej komunikačnej politiky jednotného trhu** v širšom rámci politiky koherentnej a integrovanej komunikácie o Európe, do ktorej budú zapojení občania a ktorá zohľadní verejnú mienku a zapojí európske sociálne médiá, a to s cieľom pravdivo informovať európskych občanov a najmä spotrebiteľov prostredníctvom inovatívneho využívania digitálnych médií ⁽⁴²⁾.

V Bruseli 22. februára 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ Pozri stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s.80.

⁽⁴²⁾ Pozri prieskumné stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s.152, a stanovisko z vlastnej iniciatívy Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 62.